

САНГИЙН ЯАМ

ТӨСВИЙН ЕРӨНХИЙЛӨН ЗАХИРАГЧ НАРЫН 2026 ОНЫ ТӨСВИЙН ТӨСӨЛ БЭЛТГЭХ УДИРДАМЖ

(Улсын төсөв, Нийгмийн
даатгалын сангийн төсөв,
Эрүүл мэндийн даатгалын
сангийн төсөв, Үндэсний
баялгийн сангийн төсөв)

[Төсвийн тухай хуулиас:
8.3.4.санхүү, төсвийн
асуудал эрхэлсэн төрийн
захиргааны төв
байгууллага Засгийн
газрын баталсан жилийн
төсвийн хязгаарыг
төсвийн удирдамжийн
хамт жил бүрийн 7 дугаар
сарын 5-ны дотор
төсвийн ерөнхийлөн
захирагчид хүргүүлэх]

[Төсвийн удирдамж болон
төсөв бэлтгэх маягууд,
судалгааны хүснэгтүүд MS
Word болон MS Excel файл
хэлбэрээр Сангийн яамны
веб хуудсанд тавигдсан
болно]

[Холбоос линк](#)

АГУУЛГА

1. ТӨСВИЙН ЕРӨНХИЙЛӨН ЗАХИРАГЧ (ТЕЗ) НАРЫН 2026 ОНЫ ТӨСВИЙН ХЯЗГААР.....	3
2. ТЕЗ НАРЫН 2026 ОНЫ ТӨСВИЙН ТӨСӨЛ БЭЛТГЭХ ЗААВАР.....	3
2.1 Төсвийн хязгаарт багтсан санал бэлтгэх	3
2.2 Төсвийн орлогын санал боловсруулах:	3
2.3 Төсвийн урсгал зардлын санал боловсруулах.....	4
2.4 Төсвийн маягт бөглөх заавар:	6
2.5 Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээний санал боловсруулах:	7
2.6 Гадаадын зээл, тусламжийн санхүүжилтээр хэрэгжих төсөл арга хэмжээний санал бэлтгэх	9
2.7 Төсвийн саналыг FISCAL-B программд оруулах	11
2.8 Төсвийн ангилал.....	11
2.9 Төсвийн санал хүлээн авч хянах.....	12
3. ТӨСВИЙН ТАЛААРХ ОЛОН НИЙТИЙН ХЭЛЭЛЦҮҮЛЭГ	12
4. ТӨСВИЙН САНАЛЫН МАЯГТ БӨГЛӨХ ЗААВАР	13
4.1 Төсвийн үндсэн маягт буюу ТМ-01	13
4.2 Төсвийн үндсэн маягтын нэмэлт буюу ТМ-01а.....	16
4.3 Төсвийн удирдамжид дагалдсан төсвийн маягтуудын товчоо.....	16
4.4 Бусад.....	17

1. ТӨСВИЙН ЕРӨНХИЙЛӨН ЗАХИРАГЧ (ТЕЗ) НАРЫН 2026 ОНЫ ТӨСВИЙН ХЯЗГААР

Улсын Их Хурлаас 2025 оны 05 дугаар сарын 30-ны өдөр баталсан Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2026 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2027-2028 оны төсвийн төсөөллийн тухай хуулиар 2026 оны нэгдсэн төсвийн тэнцвэржүүлсэн нийт орлогыг ДНБ-ий 31.7 хувь, нийт зарлагыг ДНБ-ий 31.7 хувь байхаар тус тус тогтоосонтой нийцүүлж “Төсвийн ерөнхийлөн захирагч нарын 2025 оны төсвийн хязгаар”-ыг боловсрууллаа. *(Улсын төсөв, нийгмийн даатгалын болон эрүүл мэндийн даатгалын сангийн төсвийн хязгаарын төслийг Сангийн сайдын албан бичгийн 2 дугаар хавсралтаас үзнэ үү)*

2. ТЕЗ НАРЫН 2026 ОНЫ ТӨСВИЙН ТӨСӨЛ БЭЛТГЭХ ЗААВАР

2.1 Төсвийн хязгаарт багтсан санал бэлтгэх

- 2.2.1 2025 оны төсвийн жилээс эхлэн орон нутгийн төсвийн суурь зарлага ба нийт зарлагын хязгаарыг тогтоож байгаатай холбогдуулан зөвхөн зарлагын хязгаарт багтсан төсвийн санал хүлээн авна. Төсвийн хязгаараас хэтэрсэн саналыг Сангийн яам хянахгүй болохыг онцгой анхаарах.
- 2.2.2 Төсвийн төсөл хүлээн авах Fiscal программ дээр дээрх хөгжүүлэлтийг тусгасан бөгөөд систем дээр тэтгэвэрт гарах тэтгэмж, хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласны тэтгэмж, бусад зардлын нийт дүн хязгаар давсан тохиолдолд систем хадгалахгүй болохыг анхаарах.

2.2 Төсвийн орлогын санал боловсруулах:

Төсвийн орлогын төслийг боловсруулахад Төсвийн тухай хуулийн 27 дугаар зүйлийн 27.1.1, 27.1.2 дахь хэсэгт заасан шаардлагын дагуу төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, эдийн засгийн төлөв байдал, дүн шинжилгээ, тооцоонд үндэслэн боловсруулсан 2026 оны төсвийн орлогын санал, 2021-2024 оны гүйцэтгэл, 2025 оны эхний хагас жилийн гүйцэтгэл болон хүлээгдэж буй гүйцэтгэлийн мэдээллийг баталгаажуулан хавсралтаар ирүүлнэ. Үүнд:

- 2.2.1 Төрийн болон төрийн өмчийн оролцоотой аж ахуйн нэгжийн төсөвт төвлөрүүлэх ногдол ашгийн хэмжээг аж ахуйн нэгж тус бүрээр тооцон ирүүлэх;
- 2.2.2 Навигацийн орлогын төлөвлөлтийг олон улсын нөхцөл байдал болон гадаад хүчин зүйлд үндэслэн боловсруулан төсвийн саналаа ирүүлэх;
- 2.2.3 Монгол Улсад зорчих гадаадын иргэдэд виз олгох улсын тэмдэгтийн хураамжийн орлогын саналыг өмнөх жилийн гүйцэтгэлд үндэслэн улс орон тус бүрээр тооцоолон ирүүлэх;

- 2.2.4 Улсын бүртгэлийн үйлчилгээний орлогын төсөөллийн саналыг орлогын ангилал, иргэн, хуулийн этгээд тус бүрээр боловсруулан ирүүлнэ.

2.3 Төсвийн урсгал зардлын санал боловсруулах

Төрийн албан хаагчдын орон тооны талаар

- 2.3.1 Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн харьяанд хамаарах төсвийн байгууллагуудын цалин хөлсний зардлыг тооцохдоо Засгийн газраас баталсан төрийн захиргаа, төрийн үйлчилгээний ангилал, зэрэглэл, түүнд харгалзах албан тушаалын жагсаалтаар ажилчдын тоог гаргаж, Засгийн газраас баталсан тухайн албан тушаалын цалингийн хэмжээгээр бүтэн жилээр тооцох;
- 2.3.2 “Монгол Улсын 2025 оны төсвийн тухай хууль баталсантай холбогдуулан авах зарим арга хэмжээний тухай” Улсын Их Хурлын 54 дүгээр тогтоолын 1 дэх хэсэгт заасныг хэрэгжүүлж, төсөвт байгууллагын үйл ажиллагааны үр дүнг дээшлүүлэх, чиг үүргийн давхардлыг арилгаж оновчтой болгох, төрийн үйлчилгээний цахимжилтыг эрчимжүүлэх, ажлын ачааллыг нягтруулах, бүтээмжийг дээшлүүлэх зорилгоор “Монгол Улсын хөгжлийн 2026 оны төлөвлөгөө”-нд туссан багш, эмч нараас бусад төрийн албан хаагчийн орон тоог 9 хувиар бууруулах арга хэмжээг 2025 оны тодотголын хүрээнд эхлүүлэхээр тооцож төсвийн төсөлд тусган УИХ-д өргөн мэдүүлээд байна. Тус арга хэмжээг 2026 онд үргэлжлүүлэхээр төлөвлөж байгаа тул дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх:
- а/ чиг үүргийн давхардалтай эсхүл нэг төсвийн ерөнхийлөн болон төвлөрүүлэн захирагчийн харьяанд байгаа чиг үүрэг ойролцоо, харилцан уялдаа бүхий үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа төсөвт байгууллагуудыг нэгтгэх;
- б/ төсвийн байгууллагын хэвийн үйл ажиллагааг хангах үүрэгтэй харуул хамгаалалт, халаалт дулаан, цэвэрлэгээ зэрэг нийтлэг ажил, үйлчилгээг гэрээний үндсэн дээр хувийн хэвшлээр гүйцэтгүүлэх;
- в/ 2025, 2026 оны төсвийн жилд өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгох болон хүндэтгэн үзэх бусад шалтгаанаар чөлөөлөгдсөн мөн сул орон тоонд нөхөн томилгоо хийхгүй байх, шинээр ажлын чиг үүрэг, албан тушаалын орон тоо бий болгохгүй байх, ажлын байрны ачааллыг нягтруулах зэргээр цалин хөлсний зардлыг хэмнэх.

Төсвийн хэмнэлтийн талаар

- 2.3.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулиар төсвийн байгууллага, түүний албан тушаалтны зарим үйл ажиллагаа, хангамжийг хязгаарласантай холбогдуулан мөн 2025 оны төсвийн тодотголын төсөлд туссан дараах

арга хэмжээг 2026 онд үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж байгаа тул дараах зардлыг төсөвт тусгахгүй. Үүнд:

а/ төсвийн хөрөнгөөр цаасан мэндчилгээ илгээх, бэлэг дурсгалын зүйлс, цүнх, календарь зэрэг зүйлс бэлтгэх, худалдан авахтай холбоотой зардал;

б/ төсвийн хөрөнгөөр компьютер, хэвлэгч, хувилагч, тавилга, техник хэрэгсэл, автомашин шинээр худалдан авах зардал;

в/ төрийн өндөр албан тушаалтны албан ёсны гадаад томилолт, Засгийн газраас зөвшөөрсөн тохиолдолд Засгийн газрын гишүүдийн гадаад албан томилолт, зочин төлөөлөгч хүлээн авахаас бусад гадаад томилолт, зочин төлөөлөгч хүлээн авах зардал;

г/ үндэсний аюулгүй байдал, онцгой байдал, цагдаа, шүүхийн шинжилгээ, хил хамгаалах, хилийн шалган нэвтрүүлэх, батлан хамгаалах салбарын анги, нэгтгэлүүд, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх, эрүүл мэнд, боловсролын салбараас бусад салбар төсвийн хөрөнгөөр сургалт, семинар, хурал, зөвлөгөөн зохион байгуулахгүй байх, түүнтэй холбоотой зардал;

д/ төсвийн хөрөнгөөр нийтээр тэмдэглэх баяр ёслол, салбарын өдөр, нэрэмжит болон тэмдэглэлт ой, аялал зугаалга, тойрон аялал, урлагийн наадам, спортын уралдаан тэмцээн зохион байгуулах зардал.

Бусад арга хэмжээний талаар

2.3.4 Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж болон бараа үйлчилгээний бусад зардал эдийн засгийн ангилал дээрх цалин хөлс, байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал, хангамж бараа материалын зардал, томилолт, зочин төлөөлөгч хүлээн авах зардал зэрэг бусад эдийн засгийн ангилалд тусгах боломжтой зардлыг холбогдох эдийн засгийн ангилалд тусгах. Дээрх эдийн засгийн ангилалд тусгах зардлын задаргааг Хавсралт 11а, 11б-д тусгах. Хэрэв өөр эдийн засгийн ангилалд тусгах боломжтой зардлыг бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж болон бараа үйлчилгээний бусад зардал эдийн засгийн ангилалд төлөвлөн ирүүлсэн тохиолдолд төсөвт тусгахгүй.

2.3.5 Кибер аюулгүй байдлыг хангах зориулалтыг 80801 үндсэн үйл ажиллагааны мэдээлэл технологийн зардлаас 803170 Кибер аюулгүй байдлыг хангах зориулалтын ангилалд салган төлөвлөнө. Уг зардалд кибер аюулгүй байдлын эрсдэлийн үнэлгээ, мэдээллийн аюулгүй байдлын аудит хийлгэх төлбөр, мэдээллийн аюулгүй байдлыг хангах чиглэлийн стандарт нэвтрүүлэх төлбөр, мэдээллийн аюулгүй байдлын хяналт, удирдлага, хамгаалалтын тоног төхөөрөмж, лицензийн төлбөр, хамгаалалтын программ хангамжийн лицензийн төлбөртэй холбоотой зардлууд багтана.

2.3.6 ЭМДС-ийн зарлагыг 2025 онд 2,293.9 тэрбум төгрөг байхаар батлуулсан. Үүн дотор эрүүл мэндийн байгууллагуудын тусламж үйлчилгээний өмнөх жилүүдийн он дамнасан өр төлбөр болох 315.2 тэрбум төгрөгийг тусгаж, энэ оны эхний 1 дүгээр улиралд төсвийг нь тавьж барагдуулсан. Иймд 2026 оны төсвийн төсөлд Төсвийн тухай хуульд заасан зарчмыг баримталж, үр дүнд чиглэсэн, үр ашигтай байх, батлагдсан төсвийн хүрээнд зарлага гаргах, төсвийг зохистой удирдаж, авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байхад анхаарсан “**эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ болон даатгалын бодлогын шинэчлэлийн арга хэмжээ**” төлөвлөж, шаардлагатай тооцооллын хамт ирүүлнэ.

2.3.7 Дээрх чиглэл, төсвийн зарчимтай уялдуулан Эрүүл мэндийн сайдын 2026 онд хэрэгжүүлэх хөтөлбөр, хөтөлбөрийн хүрэх үр дүнгийн талаарх чанарын болон тоо хэмжээний үзүүлэлтийг оновчтой болгоход дараах агуулгаар үр дүн, шалгуур үзүүлэлт, хүрэх түвшинг тодорхойлж ирүүлнэ үү. Үүнд:

- эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанарыг харуулсан үндсэн үзүүлэлт болох хүн амын дундаж наслалт, хүйс тус бүрээр тооцох;
- Хэрэгжүүлэх шинэчлэлийн арга хэмжээ бүрээр үр дүн, шалгуур үзүүлэлт, хүрэх түвшинг тооцох;
- Эмнэлгүүдийг өр төлбөр, авлагагүй байх талаар тодорхой зорилт тусгах;
- Эмнэлэгт үзүүлэх хүлээлгийн хугацааг бууруулахад чиглэсэн зорилтыг өвчний ангилал тус бүрээр тогтоох;
- Одоо тусгагдаж байгаа эрүүл мэндийн бодлого, удирдлага хөтөлбөрийн өвчтөн даатгуулагчийн эмнэлэгт үзүүлсэн талаарх сэтгэл ханамжийн талаарх зорилт, арга хэмжээг оновчтой болгох, хэрхэн хэрэгжүүлэх талаар тодорхой санал ирүүлэх;
- Монголд эмчлэгддэг боловч гадаадын бусад орон руу эмчлүүлэхээр явах урсгалыг бууруулахад чиглэсэн өвчний ангилал, тохиолдлыг бууруулахад чиглэсэн зорилт тусгах;
- Монголд эмчлэгддэггүй, гадаадын бусад орон руу эмчлүүлэхээр явах урсгалыг бууруулах зорилгоор шинэ технологи нутагшуулах чиглэлээр авах арга хэмжээний хүрээнд Монголд эмчилсэн өвчний ангилал, тохиолдлын талаар зорилт тусгах.

2.4 Төсвийн маягт бөглөх заавар:

2.4.1 Төсвийн урсгал зардлын төлөвлөлтийг 1.1_Төсвийн саналын маягт-ын дагуу бэлтгэх (Бүх ТЕЗ нар нарийвчилсан зааварчилгааг энэхүү удирдамжийн 4.1 дахь хэсгээс харах);

- 2.4.2 Төсвийн хөтөлбөрийн хүрэх үр дүн болон шалгуур үзүүлэлтийг тодорхойлохдоо **1.2_ТМ-01а маягт бөглөх заавар** дагуу бэлтгэн ирүүлэх;
- 2.4.3 ТЭЗ нар өөрсдийн хэрэгжүүлж байгаа хөтөлбөр, хөтөлбөрийн хүрэх дүнг тодорхойлж, тэдгээрийн шалгуур үзүүлэлтийг **1.1_Төсвийн саналын маягт** файл дахь **“ТМ-01а”** маягт ашиглан тодорхойлох. Маягт бөглөх зааврыг удирдамжийн хавсралт **1.2_ТМ-01а маягт бөглөх заавар** файлаас үзэх.

2.5 Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээний санал боловсруулах:

Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлд заасны дагуу улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2026 онд хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээний төлөвлөгөөний төслийг 2025 оны 7 дугаар сарын 25-ны дотор Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн албан тоотоор болон төсвийн хөрөнгө оруулалтын удирдлагын цахим систем /PIMIS/-ээр хүлээн авна.

Төсвийн Ерөнхийлөн захирагчид хөрөнгө оруулалтын төслийн саналаа бэлтгэхдээ цахим системд заасан шалгуур үзүүлэлтийг бүрэн бөглөж, мэдээллийн үнэн зөв, бодит байдлыг Төсвийн тухай хуульд заасны дагуу хариуцах бөгөөд энэ удирдамжид заасан шаардлагуудыг хангахгүй, холбогдох материалууд дутуу төсөл, арга хэмжээг хүлээн авахгүй, албан бичгээр буцаахыг анхаарна уу.

Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээний төсөл нь дараах шаардлагыг хангасан байна:

- 2.5.1 Төсвийн тухай хуулийн 6, 27, 28, 29, 29¹ болон 31 дүгээр зүйл, Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйл, Монгол Улсын нийслэл Улаанбаатар хотын эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 8, 11 дүгээр зүйл, Засгийн газрын 2023 оны 278 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг төлөвлөх, санхүүжүүлэх, хянах, тайлагнах” журам, 2018 оны 295 дугаар тушаалаар батлагдсан “Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төслүүдийг үнэлэх, эрэмбэлэх, сонгох үйл ажиллагааны журам болон аргачлалууд”, Сангийн сайдын 2018 оны 295 дугаар “Журам болон аргачлалд өөрчлөлт оруулах тухай” 2023 оны А/264 дүгээр тушаалын дагуу төлөвлөж, төсвийн хөрөнгө оруулалтын удирдлагын цахим систем www.publicinvestment.gov.mn болон албан бичгээр ирүүлэх;
- 2.5.2 Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2026 онд хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж байгаа төсөл, арга хэмжээ нь Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт түүний удирдлагын тухай хуулийн дагуу улсын богино,

- дунд, урт хугацааны бодлогын баримт бичгүүдтэй уялдаж, тэдгээрийн зорилтыг хангахад чиглэсэн байх;
- 2.5.3 Сангийн сайдын 2023 оны А/264 дүгээр тушаалын дагуу, төсвийн хөрөнгө оруулалтын удирдлагын цахим системээр дараах байдлаар төслүүдийг төлөвлөнө:
- 2.5.3.1 төсвийн хөрөнгө оруулалтын төлөвлөлтийн аргачлалын дагуу шалгуур үзүүлэлтийн шаардлага хангасан шинээр хэрэгжүүлэх төслүүдэд төсвийн төсөлд тусгах үнэлгээг хийх, үр ашгийг тооцсон байх;
- 2.5.3.2 он дамжин хэрэгжих төслүүдэд дахин үнэлэх аргачлалын дагуу үнэлгээ хийх;
- 2.5.3.3 салбарын бодлого, баримтлах зарчим болон төслүүдийн танилцуулга, мэдээлэл, судалгааг ирүүлэх;
- 2.5.3.4 тухайн салбар 2026 оны төсвийн хөрөнгө оруулалтаар ямар үр дүнд хүрэх талаарх үр дүн, үр ашгийг мэдээллийг ирүүлэх;
- 2.5.4 Төсвийн тухай хуулийн 14.2 дахь заалтын дагуу өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээнд тухайн төсөв хэрэгжих жил болон дунд хугацаанд хэрэгжүүлэх хөрөнгө оруулалтын арга хэмжээг **жилийн төсвийн хязгаарт багтаан санхүүжилтийн бүх төрлийн** эх үүсвэртэй уялдуулан боловсруулах;
- 2.5.5 Төсвийн тухай хуулийн 29¹ дүгээр зүйлийн 29¹.2 дахь хэсэгт заасны дагуу газрын асуудлыг бүрэн шийдвэрлэсэн, сүүлийн хоёр жилийн хугацаанд хийгдсэн магадлалаар баталгаажсан зураг төсөвтэй, урсгал зардал болон төслийг бүрэн ашиглалтад оруулахад шаардагдах тоног төхөөрөмжийн өртгийг бүрэн тооцож төсөл, арга хэмжээг төлөвлөх;
- 2.5.6 Төсвийн тухай хуулийн 29 дүгээр зүйлийн 29.3.5 дахь заалтын дагуу шинээр эхлэх төсөл, арга хэмжээний нийт төсөвт өртгөөс 2026 онд санхүүжих дүн нь төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлэх хугацаанд тэнцүү хуваарилсан хэмжээнээс багагүй байх буюу 3 жилд багтаан санхүүжүүлж, дуусгахаар төлөвлөх;
- 2.5.7 Төсвийн тухай хуулийн 22 дугаар зүйл, Сангийн сайдын 2015 оны 7 дугаар, 2021 оны 190 дүгээр тушаалаар баталсан эдийн засгийн ангиллын дагуу төсөл, арга хэмжээг төлөвлөх;
- 2.5.8 Барилгын тухай хуулийн 15.2, 13.2 дахь, Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 13.3 дахь заалт, Төсвийн тухай хуулийн 29.4 дэх заалтын дагуу 2025 онд шинээр хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээ нь магадлалын ерөнхий дүгнэлтээр батлагдсан зураг төсөвтэй, газрын зөвшөөрөл гарсан байх, холбогдох материалыг цахим системд оруулсан байх;
- 2.5.9 Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төслүүдийн улсын төсвийн урсгал зардалд үзүүлэх нөлөөллийн тооцоо, төсөл хэрэгжсэнээр шинээр бий болох ажлын байрны судалгаа, эдийн засгийн үр ашиг, нийгмийн ач холбогдлын мэдээллийг Сангийн

- сайдын 295, А/264 дүгээр тушаалын дагуу хийж, цахим системд оруулсан байх;
- 2.5.10 Төсвийн тухай хуулийн 31.4 дэх заалтын дагуу нийгэм, эдийн засгийн хувьд ач холбогдолгүй гэж тооцоолсон хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээг зогсоох, эсвэл санхүүжилтийг бууруулах санал, тооцоог ирүүлэх;
- 2.5.11 Хөгжлийн бодлого, тэр дундаа Монгол Улсын хөгжүүлэх 2026 оны төлөвлөгөөг хангахад чиглүүлж, ач холбогдлоор нь эрэмбэлсэн байх;
- 2.5.12 Төсөл, арга хэмжээний нэр томьёо, байршил, хүчин чадал, хэмжих нэгж жигд, мөнгөн илэрхийллийг сая төгрөгөөр цахим системд оруулсан байх;
- 2.5.13 Төсвийн хөрөнгө оруулалтын саналд тусгах нийт төсөл, арга хэмжээний жагсаалтыг төсвийн хөрөнгө оруулалтын цахим систем /PIMIS/-ээс боловсруулж, цахим систем дэх маягтын дагуу нэгтгэн ирүүлсэн байх;
- 2.5.14 Төсвийн тухай хуулийн 70 дугаар зүйлийн 70.4 дэх хэсэгт заасныг зөрчихгүй байхад анхаарч төсвийн төсөлд тусгах төсвийн хөрөнгө оруулалтыг саналаа үндэслэл, тооцоололтой боловсруулж ирүүлсэн байх.
- 2.5.15 Барилга байгууламжийн ашиглалтын зардлыг бууруулах, чанартай, хэрэглээнд нийцсэн бүтээн байгуулалтууд хэрэгжүүлэхийн тулд ногоон технологи, эрчим хүчний хэмнэлттэй, уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицсон, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнийг нийгмийн амьдралд эрх тэгш оролцох боломжоор хангах төслүүдийг түлхүү төлөвлөх, ингэхийн тулд зураг төсвийн ажлын даалгавар боловсруулах, зураг төсвийг хүлээж авах, баталгаажуулахад онцгойлон анхаарах;
- 2.5.16 Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар эхлүүлсэн төслүүдийг ашиглалтад оруулахад дийлэнх төслүүдэд нэмэлт санхүүжилт буюу төсөвт өртгийн нэмэгдлийн асуудал үүсэж, төсөвт эрсдэл учирч байгаа тул цаашид шинэ төслүүдийн зураг төсвийн иж бүрдэлд онцгойлон анхаарч, хяналт тавих, тухайн зураг төсвөөр бүрэн ашиглалтад орох боломжийг нягталсны үндсэн дээр төсөвт төлөвлөх;
- 2.5.17 Улсын Их Хурлын 2024 оны 52 дугаар тогтоолын 1.3-т заасны дагуу нэмэлт санхүүжилт үүссэн төслийн саналыг аудитын байгууллагын дүгнэлтийн хамт ирүүлэх;

2.6 Гадаадын зээл, тусламжийн санхүүжилтээр хэрэгжих төсөл арга хэмжээний санал бэлтгэх

Төсвийн ерөнхийлөн захирагч нь 2026 оны гадаадын зээл, тусламжаар хэрэгжих төслийн саналаа боловсруулахдаа Засгийн газраас баталсан зарлагын хязгаар болон дунд хугацааны гадаад зээл, тусламжийн бодлого, чиглэлийг удирдлага болгон 2025 оны 7 дугаар сарын 25-ны өдрийн дотор Төсвийн

ерөнхийлөн захирагчийн албан бичгээр ирүүлэх бөгөөд төсөл нь дараах шаардлагыг хангасан байна. Үүнд:

- 2.6.1 Гадаад зээл, тусламжийн хөрөнгөөр 2026 онд хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж байгаа төсөл, арга хэмжээ нь Монгол улсын урт, дунд, богино хугацааны бодлогын баримт бичгүүдтэй уялдсан байх ба салбарын хөгжлийн бодлого, чиглэлтэй хэрхэн уялдаж байгаа талаар, төслийн хүлээгдэж буй үр дүнгийн танилцуулгыг MS Word болон MS Power Point хэлбэрээр ирүүлэх;
- 2.6.2 Гадаад зээл, тусламжийн хөрөнгөөр хэрэгжих төслийн саналыг **НМ-09, НМ-09-01** маягтуудад заасны дагуу бэлтгэх ба дараах мэдээллийг тусгана. Үүнд:
 - 2.6.2.1 гадаадын зээл, тусламжаар 2026 онд хэрэгжих төслүүдийг төслийн эх үүсвэр тус бүрээр шилжих, дуусах болон шинэ төслийн ангиллаар гарган, танилцуулгын хамт ирүүлэх;
 - 2.6.2.2 гадаад зээл, тусламжаар 2026 онд хэрэгжих төслүүдийн гэрээ тус бүрээр холбогдох мэдээллийг гарган маягтын дагуу ирүүлэх (**НМ-09-01 маягыг** бөглөх);
 - 2.6.2.3 төслийн санхүүжилтийг урсгал, хөрөнгийн болон эргэн төлөгдөх нөхцөлтэй зардлын ангилалд хуваарилан тусгах бөгөөд эдийн засгийн дэлгэрэнгүй ангиллын дагуу төсвийн төслийг бэлтгэх;
 - 2.6.2.4 Дамжуулан зээлийн гэрээтэй болон гэрээ хийгдэх төслийн зардлыг эргэн төлөгдөх нөхцөлтэй зардлын ангилалд тусган ирүүлэх ба холбогдох гэрээний хуулбарыг ирүүлэх;
 - 2.6.2.5 санхүүжилтийн эх үүсвэр хэсэгт гадаадын зээл, тусламж, орон нутгийн төсөв болон улсын төсвийн урсгал эсвэл хөрөнгийн эх үүсвэр зэрэг аль эх үүсвэрээр санхүүжихийг тодорхой ирүүлэх;
 - 2.6.2.6 тухайн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн Нэгдсэн төсөл хэрэгжүүлэх нэгжийн зардлын саналыг тусад нь тооцож ирүүлэх (**НМ-09 маягтын 3-5, 7-9,15-17** баганыг бөглөх);
- 2.6.3 Төслийн саналыг гэрээний үндсэн валют болон төгрөг гэсэн 2 дүнгээр боловсруулах ба үндсэн валютыг төгрөгт хөрвүүлэхдээ Монгол банкны 2025 оны 07 дугаар сарын 01-ний өдрийн хаалтын ханшаар тооцох;
- 2.6.4 Монголын тал хариуцахаар зээл, тусламжийн гэрээнд туссан хөрөнгийн болон урсгал зардлын саналыг 2.6.1-2.6.3-т зааснаар дэлгэрэнгүй гаргах бөгөөд хөгжлийн түнштэй байгуулсан зээл, тусламжийн гэрээнд монгол тал хариуцахаар туссан гэрээний холбогдох заалт, мэдээллийг зайлшгүй хавсаргаж ирүүлэх (**НМ-09 маягтын 4,5, 8-12, 15-17** баганыг бөглөх);
- 2.6.5 Мөн гадаадын зээл, тусламжаар хэрэгжих төслийн Монголын тал хариуцах 2026 оны хөрөнгө оруулалтын ажлын хувьд зураг төсөв,

магадлалаар батлагдсан эсэх мэдээлэл ирүүлэх бөгөөд шилжин хэрэгжиж буй төслийн хувьд төсөвт өртөг, урьд онуудад авсан санхүүжилтийн мэдээллийг өссөн дүнгээр тусган ирүүлэх (**НМ-09** маягтын **10-12** баганыг бөглөх);

2.6.6 Мөн гадаадын зээл, тусламжаар 2025 онд хэрэгжиж байгаа төслүүдийн хүлээгдэж буй гүйцэтгэлийг **НМ-9** маягтаар ирүүлнэ. Энэ хүрээнд урсгал, хөрөнгө болон эргэн төлөгдөх зардлыг нийт дүнгээр гаргаж, төслийн үндсэн үйл ажиллагааны данс болон төсөл хэрэгжүүлэх нэгжийн данс тус бүрээр хүлээгдэж буй гүйцэтгэлийг тооцсон байна (**НМ-09** маягтын **2-9** баганыг бөглөх);

2.6.7 Түүнчлэн төслийн хэрэгжилтийн явцын танилцуулга, 2025 оны хэрэгжилтэд учирсан асуудал, төслийн хүрсэн үр дүнгийн танилцуулгыг ирүүлнэ.

2.7 Төсвийн саналыг FISCAL-B программд оруулах

Төсвийн төлөвлөлтийн үйл явцыг Fiscal программаар дамжуулан авах ба 2026 оны төсвийн зарлагын саналыг онлайнд суурилсан FISCAL-B хувилбарыг ашиглаж Сангийн яаманд ирүүлнэ. Системд өгөгдөл оруулах зааварчилгааг энэхүү удирдамжид хавсаргасан **3_Fiscal-B гарын авлага** файлаас харна уу. Программд өгөгдөл оруулахтай холбоотой тодруулгыг Сангийн яамны ТБТГ-ын зөвлөх Ш.Оюунбаатар oyunbaatar@mof.gov.mn хаягаар болон **51-265753** утсаар лавлана уу.

2.8 Төсвийн ангилал

Төсвийн төслийг эдийн засгийн, хөтөлбөрийн болон зориулалт, арга хэмжээний ангиллыг 2015 оны Сангийн Сайдын 7-р тушаалаар батлагдсан “Төсвийн ангилал шинэчлэн батлах тухай”-ын дагуу боловсруулах бөгөөд төсвийн зардлын эдийн засгийн ангиллыг ашиглах зааврыг 2021 оны Сангийн сайдын 190-р тушаалаар баталсан “Зардлын эдийн засгийн ангилал ашиглах заавар батлах тухай”-ыг баримтлан төлөвлөж ирүүлэх;

Төсвийн зардлыг төлөвлөхдөө Төсвийн захирагч бүр өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээнд тохирох хөтөлбөр, түүний хүрэх үр дүн болон үр дүнг хэмжих шалгуур үзүүлэлтийн хамт төлөвлөн ирүүлнэ. Аливаа арга хэмжээний аль нэг эдийн засгийн ангилалд бөөн дүнгээр зардал төлөвлөхгүй байх, урьд нь бөөн дүнгээр төлөвлөсөн зардлыг зохих хөтөлбөр, арга хэмжээ-зориулалт, эдийн засгийн ангиллаар нь задалж төсөвт тусгах. Ингэснээр салбарын төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэлд бодлогын дүн шинжилгээ хийх, бодит мэдээллийг бүртгэх, төлөвлөлт-гүйцэтгэлийн уялдаа хангагдана;

Хөтөлбөрийн болон арга хэмжээний ангиллын “Ангилагдаагүй бусад” гэсэн хэсгийг сонгож төсвийн санал оруулахгүй байх. Хэрэв уг ангилалд санал оруулсан бол төсвийн төсөлд хянаж, тусгахгүй бөгөөд төсвийн орлого, эх

үүсвэрийн дутагдлаас шалтгаалж төлөвлөсөн зарлагын санхүүжилтийг хойшлуулах, зардлыг бууруулах, эсвэл төсөвт тодотгол хийж бууруулах тохиолдолд энэхүү ангилал нь ач холбогдлоороо хамгийн сүүлд эрэмбэлэгдэхийг анхаарах;

Хөтөлбөрийн орон тооны мэдээллийг **ТМ-01** маягтын “Г” хэсэгт заасан ангиллаар төсвийн төлөвлөлтийн FISCAL программд оруулсны дагуу бэлтгэх;

ТМ-01 үндсэн маягт болон нэмэлт маягт (**НМ-01-10**)-ууд нь зөвхөн ТЕЗ-ийн түвшинд хийгдэх боловсруулалтыг шаарддаг тул төсвийн удирдамж түүний маягтуудыг доод шатны төсвийн захирагчдад шууд хуулбарлан хүргүүлэхгүй байхыг анхаарна уу. Харин эдгээр маягтуудаар төсвийн санал бэлтгэхийн тулд шаардагдах мэдээллийг доод шатны төсвийн захирагчдаас авах (орон тооны судалгаа, тэтгэвэрт гарах хүмүүсийн судалгаа, байгууллагын төсвийн санал гэх мэт) нь зүйтэй.

2.9 Төсвийн санал хүлээн авч хянах

Улсын төсөв, НДС-ийн төсөв, ЭМДС-ийн төсөв болон орон нутгийн төсөвт хамаарах Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн төсвийн саналыг дор дурдсан хугацаанд хянаж Засгийн газар болон Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэхэд бэлтгэнэ.

Хүснэгт 3. Төсвийн төсөл бэлтгэх процесс

Хяналт болон төлөвлөлтийн процесс	Эхлэх болон дуусах хугацаа
Улсын төсөв, НДС-ийн төсөв, ЭМДС-ийн төсвийн саналыг хүлээн авч хянах	VII/25- VII/31
Жилийн төсвийн төсөлд инфляцын болон бусад бодлогын тохируулга хийх	VIII/01- VIII/10
Төсвийн саналыг олон нийтээр хэлэлцүүлэх	VIII/05- VIII/08
Монгол Улсын 2026 оны төсвийн төсөл, Нийгмийн даатгалын сангийн 2026 оны төсвийн төсөл, Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн 2026 оны төсвийн төслийг тус тус холбогдох бусад материалын хамт Засгийн газрын хуралдаанд хэлэлцүүлэхэд бэлтгэх	VIII/11- VIII/15
ТЕЗ нартай 2026 оны төсвийн төслийн талаар хэлэлцүүлэг хийж холбогдох тохируулгыг хийн, УИХ-д өргөн мэдүүлэхэд бэлтгэх	VIII/15- VIII/30

Төсвийн Ерөнхийлөн захирагчид төсвийн төслийн саналаа бэлтгэхдээ маягтад заасан үзүүлэлтийг бүрэн бөглөж, мэдээллийн үнэн зөв, бодит байдлыг Төсвийн тухай хуульд заасны дагуу хариуцах бөгөөд дээрх шаардлагуудыг хангахгүй, холбогдох материалууд дутуу төсөл, арга хэмжээг хүлээн авахгүй, албан бичгээр буцаахыг анхаарна уу.

3. ТӨСВИЙН ТАЛААРХ ОЛОН НИЙТИЙН ХЭЛЭЛЦҮҮЛЭГ

Төсвийн тухай хуулийн 28^{1.1.1}-т “төсвийн төсөл боловсруулахад олон нийтийн хэлэлцүүлэг зохион байгуулах”, 28^{1.2.2}-т “хэлэлцүүлгийг салбар бүрээр явуулах”, Монгол Улсын Засгийн газрын 2024 оны 03 сарын 06 өдрийн 93 дугаар тогтоолоор батлагдсан журмын дагуу 2025 оны 8-р сарын 15-ны өдрийн дотор олон нийтийн хэлэлцүүлгийг зохион байгуулна. Уг журамтай <https://legalinfo.mn/mn/detail?lawId=17089516809531&showType=1> хаягаар орж танилцана уу.

Олон нийтийн хэлэлцүүлэг зохион байгуулахад анхаарах асуудлууд:

- 3.1. Төсвийн тухай хуулийн 28^{1.2.5}-д олон нийтийн хэлэлцүүлэгт зориулж санал авах асуудлаар хялбаршуулсан танилцуулга боловсруулах гэж заасны дагуу ТЕЗ бүр **4_Төсвийн саналын товч танилцуулга**-аар төсвийн төслийн танилцуулгыг бэлтгэнэ.
- 3.2. Төсвийн төслийн талаарх олон нийтийн хэлэлцүүлэг зохион байгуулах журмын 2.8 дахь заалтын дагуу хэлэлцүүлэг зохион байгуулахад шаардагдах зардлыг салбарын батлагдсан төсвөөс санхүүжүүлнэ.
- 3.3. Дараах урьдчилсан хуваариар хэлэлцүүлгийг зохион байгуулахаар төлөвлөж байна. (Хэлэлцүүлгийн оролцогчид болон хэлэлцүүлэх асуудлаас шалтгаалан хэлэлцүүлгийн товд өөрчлөлт орж болно.)

Хүснэгт 4. Олон нийтийн хэлэлцүүлгийн урьдчилсан хуваарь

Хэлэлцүүлгийн огноо	Салбар	Хариуцах яамд
2025.08.05	Цахим хөгжил инновац; харилцаа холбоо; гадаад харилцаа; аж үйлдвэр; эрдэс баялаг; хот байгуулалт; барилга; орон сууцжуулалт; зам тээвэр; эрчим хүч; бусад.	ЦХИХХЯ, ГХЯ, АҮЭБЯ, ХББОСЯ, ЗТЯ, ЭХЯ, бусад
2025.08.06	Боловсрол; соёл; спорт; аялал жуулчлал; залуучууд; байгаль орчин; уур амьсгалын өөрчлөлт;	БЯ, ССАЖЗЯ, ОНБТСҮХ, БОАЖЯ
2025.08.07	Гэр бүл; хөдөлмөр; нийгмийн хамгаалал; хүнс; хөдөө аж ахуй; хөнгөн үйлдвэр;	ГБХНХЯ, ХХААХҮЯ
2025.08.08	Эрүүл мэнд; хууль зүй; дотоод хэрэг; аюулгүй байдал;	ЭМЯ, ХЗДХЯ, БХЯ

- 3.4. Сангийн яамны цахим сайтуудаар нэгдсэн журмаар төсвийн төслийн саналуудыг байршуулж, хэлэлцүүлэгт танхимаар оролцогчдыг бүртгэлийг цахимаар хийнэ. Иймд 2026 оны төсвийн төсөл болон 2027-2028 оны төсвийн төсөөллийн саналын файлыг tusuv@mof.gov.mn хаягаар ирүүлнэ үү.

4. ТӨСВИЙН САНАЛЫН МАЯГТ БӨГЛӨХ ЗААВАР

4.1 Төсвийн үндсэн маягт буюу ТМ-01

Төсвийн ерөнхийлөн захирагч төсвийн төслийн санал боловсруулахдаа төсвийн зарлагын хязгаар, дунд хугацаанд төсвийн зарлагад баримталж байгаа бодлого, чиглэлд нийцүүлэн төсвийг хэмнэлттэй, үр ашигтай төлөвлөх ба төсвийн бодит боломжит нөөцөөр тухайн салбарын зорилтыг хамгийн үр дүнтэйгээр хангахыг чухалчилна. Удирдамжийн хавсралт файл **1.1_Төсвийн саналын маягт**-ыг бөглөхдөө дараах зүйлсийг анхаарах. Үүнд:

- 4.1.1 Урсгал болон хөрөнгийн зардлыг үндсэн чиг үүрэгт хамаарах хөтөлбөрөөр тодорхойлсон байх;
- 4.1.2 Хөтөлбөрийн төсвийн саналыг **ТМ-01** маягтад заасны дагуу “А” зардлын эдийн засгийн ангиллаар; “Б” зардлын зориулалт-арга хэмжээгээр; “В” санхүүжүүлэх эх үүсвэрээр задалж дунд хугацаагаар буюу 1-ээс 8 дугаар баганаар харуулсан байх;
- 4.1.3 Бүх хэсгүүдийн өөрчлөлтийн харьцуулалтыг 9, 10, 11 дүгээр баганаар харуулсан байх;
- 4.1.4 Төсвийн төслийг тухайн төсвийн жилийн батлагдсан орлого, зарлагын хязгаарт багтаасан байх (**ТМ-01** маягтын 5 дугаар багана);
- 4.1.5 Хэрэв урьдчилан төсөөлөх, төлөвлөх боломжгүй, түүнчлэн УИХ болон Засгийн газраас төсвийн хүрээний мэдэгдэл, төсвийн хязгаар баталснаас хойш үүссэн нөхцөл байдлын улмаас батлагдсан төсвийн хязгаараас давах, зайлшгүй авч үзэх шаардлагатай төсвийн саналтай бол тооцооны төслийг **ТМ-01** маягтын 6 дүгээр баганад харуулах;
- 4.1.6 Хөтөлбөрийн хүрээнд ажиллах орон тооны мэдээллийг төрийн албан хаагчийн ангиллын дагуу маягт **ТМ-01** ийн “Г” хэсэгт заасны дагуу үнэн зөв гаргаж харуулах;
- 4.1.7 Хөтөлбөрийн хүрээнд үйл ажиллагаа явуулах төсөв захирагчийн (төсвийн байгууллагын) төсвийн мэдээллийг **ТМ-01** маягтын “Д” хэсэгт холбогдох баганаар тусгаж харуулсан байх;
- 4.1.8 Хөтөлбөрийн хүрээнд ирэх он болон түүний дараагийн хоёр жилд хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж байгаа зорилтуудыг **ТМ-01** маягтын “Е” хэсэгт товч тодорхой тусгана.
- 4.1.9 Зардлын тойм – Зардлын дүн шинжилгээ: **ТМ-01** маягтын “Ё” хэсгийг бэлтгэхэд дэмжлэг болгох зорилгоор нэмэлт тайлбар оруулж байна. Тухайн ТЭЗ-ийн багцын хувьд дунд хугацаанд салбарын бодлогын гол тэргүүлэх чиглэл, хүрэх үр дүнг хангахын тулд салбарын бодлого юунд чиглэж байгаа (ө.х. төсвийн хөрөнгийг юунд голлон зарцуулахаар төлөвлөж байгаа) талаар тайлбарлаж бичнэ. Тухайн багцын төсвийн суурь түвшинд өөрчлөлт оруулсан бол тэр талаар мөн бичнэ. Тухайн ТЭЗ-ын төсөв ямар гол хөтөлбөр, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд хуваарилагдаж буй талаар, мөн нийт зардлын хувьд эдийн засгийн зардлын зүйл болон шилжүүлгүүдэд хэрхэн хуваарилагдсан, гол онцлох зүйлсийг дурдаж, энэ нь ямар бодлогыг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой болохыг тайлбарлана.

Үр дүнгийн үзүүлэлтийг хангахад нөлөө үзүүлж байгаа гол хүчин зүйлүүд тухайлбал, орон тоо, бусад гол орц /зардлын зүйлс/-ууд г.м. зүйлсийн талаар дурдаж, зарлага нь орон тооны хандлага, гүйцэтгэлтэй яаж уялдаж буйг тайлбарлана. Тодорхой зарлагын өсөлт анхаарал татах хэмжээнд хүртэл өөрчлөгдөж байгаа бол энэ нь юунаас болж өөрчлөгдөж буйг орц болон бүтээгдэхүүний гүйцэтгэлтэй уялдуулж тайлбарлах. Зардалд гол нөлөө үзүүлж буй хүчин зүйлс /зардал чиглүүлэгчид/ болон зардал, гарц /бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ/ болон хөтөлбөрийн хоорондын уялдааг, дүн шинжилгээний хамт танилцуулах. Энэ хэсгийг дунджаар 2 хуудаст багтаан бичвэл зохимжтой. Дээрх хөтөлбөр, үр дүнгийн танилцуулгыг бичихэд дараах зүйлсийг харгалзан үзэх:

- (a) Бодлогын тэргүүлэх чиглэлүүдийг хангахад дунд хугацаанд төсвийн зарцуулалт аль хөтөлбөр, бүтээгдэхүүнд голлон чиглэж буй талаар товч дурдах;
- (b) Тодорхой гарц /бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ/ хангахад гол хөтөлбөр болон зарлагын чиг хандлага, хүний нөөц болон бусад орц хэрхэн хувь нэмэр оруулах талаар дурдах;
- (c) Засгийн газраас баталсан хязгаар нь гарцыг нийлүүлэхэд хэрхэн нөлөөлөх вэ, суурь түвшинд гарах өөрчлөлт, тэрхүү өөрчлөлт гарахад хүргэж буй хүчин зүйлийг тодорхойлж оруулах;
- (d) Тэргүүлэх чиглэлүүдтэй уялдуулан гол хөтөлбөр болон орцын хувьд хангалтгүй хэмжээний төсөв хуваарилагдсан шалтгааныг тайлбарлах, дутагдсан санхүүжилт гарцын үзүүлэлтэд ямар нөлөө үзүүлсэн болон үүнийг ирэх жилийн төсвийн хувьд хэрхэн засаж, залруулах талаар оруулах;
- (e) Хүний нөөцийн болон бусад томоохон орцуудын өсөлтийн хувьд гарч буй өөрчлөлтийг дунд хугацааны төсвийн хүрээнд тайлбарлах.

4.1.10 Төсвийн хязгаараас давсан саналын үндэслэл, тайлбар, нотолгоог **ТМ-01** маягтын “Ж” хэсэгт товч тодорхойлсон байх. Хязгаараас давсан хэсгийн санхүүжилтийг ямар эх үүсвэрээс шийдвэрлэх ба ингэхдээ маягтын “З” хэсэгтэй уялдсан байдлаар тодорхойлох;

4.1.11 Нийгэм, эдийн засгийн хувьд ач холбогдол бага гэж үзэж байгаа хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээг зогсоох, эсхүл санхүүжилтийг бууруулах саналтай бол, түүнчлэн санхүүжилтийг нь бууруулах болон зогсоох хөтөлбөр, арга хэмжээний хэмнэлтийг юунд зарцуулах тухай саналаа **ТМ-01** маягтын “З” хэсэгт товч тодорхойлсон байх.

4.2 Төсвийн үндсэн маягтын нэмэлт буюу ТМ-01а

Төсвийн ерөнхийлөн захирагч нарын хэрэгжүүлэх хөтөлбөр, хөтөлбөрийн хүрэх дүн, тэдгээрийн шалгуур үзүүлэлтийг тодорхойлсон байх. ТЭЗ нар хүрэх үр дүнг тодорхойлохдоо “Монгол Улсын хөгжлийн 2026 оны төлөвлөгөө”-нд тусгагдсан холбогдох хөтөлбөрийн үр дүнгийн шалгуур үзүүлэлт, түүний суурь болон зорилтот түвшнийг харгалзан үзнэ. Хэрэв “Монгол Улсын хөгжлийн 2025 оны төлөвлөгөө”-нд тухайн хөтөлбөрийн үр дүнгийн шалгуур үзүүлэлт тусгагдаагүй бол хөтөлбөрийг хариуцсан бодлогын мэргэжилтэн нь Эдийн засаг хөгжлийн сайдын 2022 оны 12 сарын 28-ны өдөр А/167 тоот тушаалаар батлагдсан үр дүнд суурилсан “Улсын хөгжлийн жилийн төлөвлөгөө боловсруулах аргачлал”-ын дагуу боловсруулан хөтөлбөрийн үр дүнгийн шалгуур үзүүлэлтийн суурь ба зорилтот түвшнийг батлагдсан төсвийн хязгаарт багтаан тооцож, тодорхойлно. Ингэхдээ нэг хөтөлбөрт 3-с дээшгүй үр дүнг тодорхойлохыг анхаарна уу.

Түүнчлэн үр дүн болон шалгуур үзүүлэлт тодорхойлох аргачлалыг **1.2_ТМ-01а маягт бөглөх заавар** - аас танилцана уу.

4.3 Төсвийн удирдамжид дагалдсан төсвийн маягтуудын товчоо

Хүснэгт 5. Төсвийн саналын нэмэлт маягтууд

Маягтын нэр	Хүснэгтийн код	Маягт болон хүснэгтийн агуулга
1.1_Төсвийн саналын маягт	НМ-01	ТЭЗ-ийн харьяалах төсвийн байгууллагын өөрийн орлогын санал
	НМ-02	ТЭЗ-ийн төсвийн урсгал зарлагын саналын товчоо
	НМ-03	ТЭЗ-ийн эргэж төлөгдөх цэвэр зээлийн санал
	НМ-04	ТЭЗ-ийн шинээр ашиглалтад орох хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээтэй холбогдон гарах урсгал зардлын тооцоо
	НМ-05	ЭМД-ын шимтгэлийг нь төрөөс хариуцан төлөх иргэдийн тооцоо
	НМ-06 (ОН) НМ-06а (ОН) НМ-06 (УТ) НМ-06а (УТ)	Нийгмийн халамжийн хөтөлбөрт хамрагдагчдын судалгаа
	НМ-07 НМ-07а НМ-07б НМ-07в	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн тэтгэмжийн судалгаа
	НМ-08	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх мөнгөн тэтгэмж авах албан хаагчийн судалгаа
	НМ-09	ТЭЗ-ийн Гадаадын зээл, тусламжаар хэрэгжүүлэх төслийн санал

	НМ-10 НМ-10а	ОН-ийн сонгуулийн үр дүнгээр ажлаас чөлөөлөгдсөн албан хаагчид олгох тэтгэмжийн судалгаа
	НМ-11а НМ-11б	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж болон бараа үйлчилгээний бусад зардал эдийн засгийн ангилалд тусгах арга хэмжээний судалгаа, зардлын задаргаа
	НМ-12 НМ-12а НМ-12б НМ-12в НМ-12г НМ-12д	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардлын судалгаа
1.2_ТМ-01а маягт бөглөх заавар		ТМ-01а маягтыг бөглөх заавар
2.1_ҮДСТ төсвийн саналын маягт_УТ		ГБХНХЯ, ХХААХҮЯ, СПАЖЗЯ, БЯ-ны ТХЗ-той уялдсан үр дүнд суурилсан төсөв боловсруулах маягт
2.2_ҮДСТ төсвийн саналын маягтын заавар_УТ		ГБХНХЯ, ХХААХҮЯ, СПАЖЗЯ, БЯ-ны ТХЗ-той уялдсан үр дүнд суурилсан төсөв боловсруулах маягт бөглөх заавар
3_Fiscal-B гарын авлага		Fiscal – В гарын авлага
4_Төсвийн саналын товч танилцуулга		Олон нийтээр хэлэлцүүлэх асуудлаар төсвийн саналын товч танилцуулга бэлтгэх загвар

4.4 Бусад

- 4.4.1 Худалдан авах бараа, ажил, үйлчилгээний төлөвлөгөөний төслийг хавсаргасан байх;
- 4.4.2 Ажлын ачааллыг нягтруулах замаар одоо мөрдөгдөж байгаа орон тоог нэмэгдүүлэхгүй байх зарчим баримталж, орон тоо, цалингийн санг төлөвлөх;
- 4.4.3 Бараа үйлчилгээний үнийг хамгийн сүүлд эрх бүхий байгууллагаас баталсан тарифаар, төрийн албан хаагчийн цалин, тэтгэвэр тэтгэмжийн өсөлтийг тэгтэй тэнцүү байхаар тооцож ирүүлэх;
- 4.4.4 Олон улсын байгууллага, гадаад орны зээл, буцалтгүй тусламжийн хөрөнгөөр салбарын хэмжээнд хэрэгжиж буй болон хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээ, хөтөлбөрийн орлого, зарлагын тооцоог нэмэлтээр хавсаргаж ирүүлэх;
- 4.4.5 Төсвийн байгууллагаас 2026 онд өндөр насны тэтгэвэрт гарахаар тооцсон хүмүүсийн тоог төсвийн төлөвлөлтийн Fiscal-B программд 80802 - Ажил олгогчоос олгох тэтгэмж, урамшуулал, дэмжлэг арга хэмжээ-зориулалтын ангилалд болон 46 кодтой **“нийт тэтгэвэрт гаралч”** нэмэлт мэдээллийн ангиллыг тус тус сонгон оруулах;
- 4.4.6 Төрийн албан хаагчийн орон тооны мэдээллийг энэ удирдамжид хавсаргасан **3_Fiscal-B гарын авлага**-д заасны дагуу төсвийн төлөвлөлтийн **Fiscal-B системд** шивж оруулах;